

*Колесникова А.А.,
здобувач вищої освіти, другий (магістерський) рівень вищої освіти,
Мариупольський державний університет, м. Київ;
Мацука В.М.,
к.е.н., доцент,
Мариупольський державний університет, м. Київ*

РИЗИКИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

За минулий рік бізнес-середовище в Україні зазнало значних змін і ті зміни тільки починаються. Надалі нас чекає ще не один рік, щоб прийти до стабільності в країні. Але діяти потрібно вже зараз. Ці зміни мають значний вплив, щоб залишатися конкурентоспроможними та вже торкнулися кожної сфери життя. На сьогоднішній час є досить реальна небезпека водночас втілення всіх видів ризиків, а економіка України зазнає великих збитків, які оцінити важко. Але підприємства мають працювати в умовах війни, бо людям, особливо зараз, потрібно працювати не лише для отримання доходів і підтримання рівня економіки країни, а ще для того, щоб морально відволікатися.

Якщо не казати про очевидні речі про складність ведення бізнесу в цьому та минулому році, про наслідки війни для економіки країни, то слід зазначити, що український бізнес усе одно продовжує працювати, рости, розвиватися та адаптуватися до будь-яких умов. Та нові виклики у будь-якому випадку створюють і нові ризики. Приклад ризиків, які є очевидними для кожного - це ризик зв'язків з РФ або будь-якою країною-агресором, зростання кількості шахрайств та пропозицій від ненадійних контрагентів. Але ці ризики можна попередити. На це підприємства мають звертати увагу в закупівлях, перевіряти санкції, учасників підприємств, третіх сторін [1].

Також слід бути досить уважними всередині компанії, бо існує ризик, що ненадійним виявиться керівник, директор, засновник або бенефіціар. Перевіряючи компанію, Експрес-аналіз може показати, що компанія є надійною. А от перевірка фізичної особи компанії може показати протилежне. Зверніть увагу на перевірку фізичних осіб компанії – бенефіціара, директора, засновника, інших учасників.

Також не слід забувати, що у теперішніх реаліях у вигірній позиції є той бізнес, який може працювати за будь-яких обставин. До переліку «звичних» ситуацій, до яких треба підготуватися кожній компанії, додалися ракетні обстріли, відключення електрики, загроза вторгнення ворожих військ тощо. Прогнози Нацбанку базуються на припущенні, що безпекові ризики в Україні істотно послабляться від середини 2023 року. Наразі є неофіційний лист, складений на досвіді самих українців, що бажано мати кожній компанії:

- бомбосховище. Якщо компанія працює не дистанційно, то бажано подбати про безпеку своїх співробітників, тому в будівлі або поблизу неї має бути бомбосховище на випадок повітряної тривоги;
- генератори. Так, наразі в більшості міст України ситуація зі світлом налагоджена, але є ризик у будь який момент залишитися знов без світла, через що багато українців не зможуть працювати як в офісі, так і віддалено. Саме тому автономні джерела живлення - це вимушена необхідність для кожного підприємця;
- план дій у надзвичайних ситуаціях. Якщо раніше кожна компанія мала план на випадок пожежної небезпеки, то зараз необхідно мати більш глобальний план. Варто завчасно підготувати “набір для виживання” компанії, також врахувати, хто відповідальний за евакуацію, зміну бізнес-процесів тощо. Такі плани складаються, щоб уникнути паніки в випадку загострення війни або ракетного обстрілу [2].

Не дивлячись на те, що багато компаній намагається подбати про безпеку своїх співробітників, зараз все більшої популярності набирає дистанційний формат праці. Ті компанії, де люди можуть не приходити на своє робоче місце, обирають онлайн формат або гібридний. Це все залежить від формату підприємства та опитування самих працівників.

Навіть якщо притримуватися усіх можливих порад, бізнес має бути готовим до погіршення економічного середовища, зростання інфляції, послаблення курсу гривні, скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні. Очікується скорочення української економіки на 30-40%, а ріст інфляції більш ніж на 33% [3].

Таким чином, на сьогодні наявні всі групи ризиків, визначені для міжнародного бізнесу. У цих умовах компаніям необхідно подбати про фізичну безпеку співробітників та їхніх родин, запровадити антикризовий менеджмент, шукати безпечні локації для розміщення основних засобів виробництва, орієнтуватися на зовнішні ринки збуту, формувати валютні резерви та максимально скоротити постійні та змінні витрати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Другий військовий рік. Які ризики для економіки принесе 2023-й. URL: <http://surl.li/foeei> (дата звернення: 17.03.2023).
2. У пошуках сильної ланки. Як бізнес готується до 2023 року. URL: <http://surl.li/foeel> (дата звернення: 17.03.2023).
3. Трильйон на оборону та повсякденні труднощі: які ризики для економіки України принесе 2023 рік. URL: <http://surl.li/foeeo> (дата звернення: 17.03.2023).